

Uimhir Lárionaid

71

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2011

Eolaíocht: Teastas Dúbailte (Modúlach)

Páipéar 1
Bonnsraith

[G8201]

DÉARDAOIN 19 BEALTAINÉ, IARNÓIN

AM

1 uair an chloig.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo. Freagair **gach ceann** de na **cúig** cheist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 80 an marc iomlán don pháipéar seo.

Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gceist **2(c)**.

Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

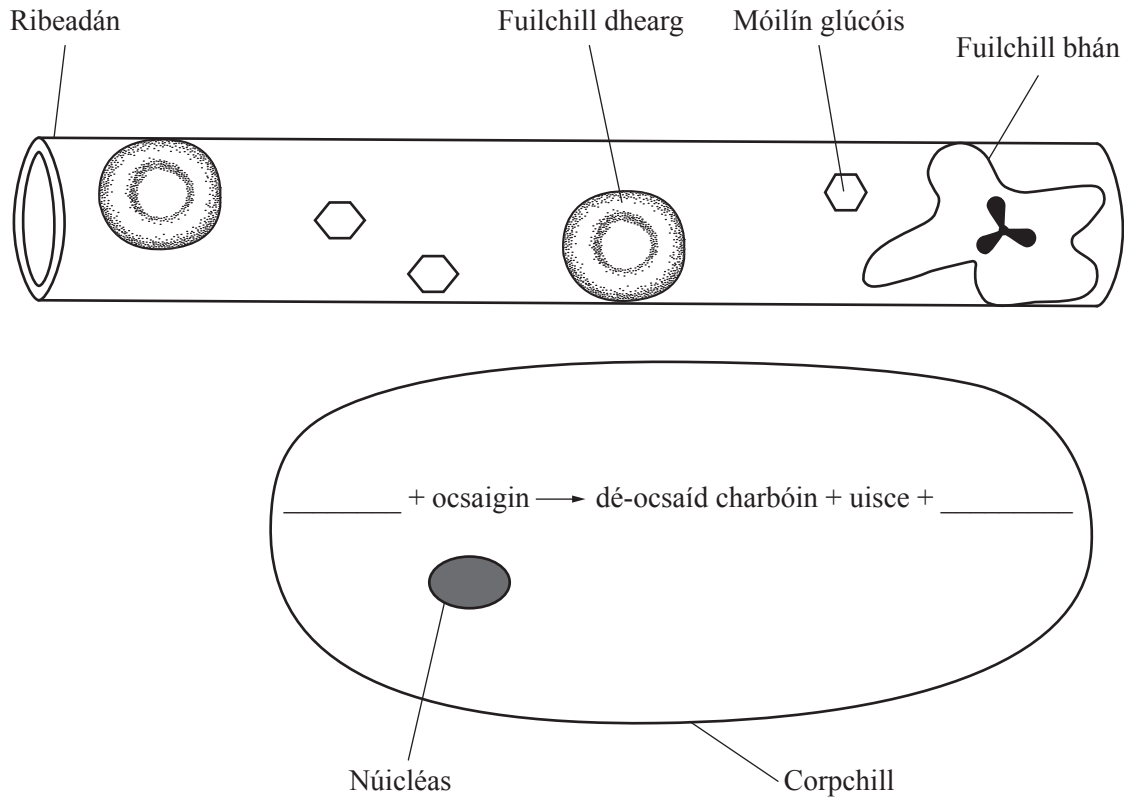
Ba chóir do chuid ríomhaireachtaí a thaispeáint.

Ní mór aonaid a lua i bhfreagraí uimhriúla nuair is cuí.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	

Marc Iomlán	
-------------	--

1 (a) Taispeánann an leáráid ribeadán fola agus corpchill.

(i) Comhlánaigh an chothromóid focal le haghaidh riospráide sa chorpchill. [2]

(ii) Cad é mar a bhíonn ocsaigin á hiompar sa ribeadán fola?

_____ [1]

(iii) Cad é a tharlaíonn don dé-ocsaíd charbóin díreach i ndiaidh di a bheith táirgthe sa chorpchill?

_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

LEATHANACH BÁN

(Leanann na ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

SCAMHÓGA

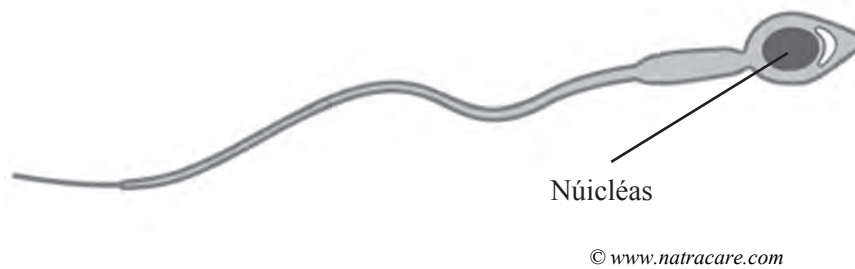
AITRIAM	AITRIAM	
MÉADAILÍN	MÉADAILÍN	
Deas	CROÍ	Clé

ORGÁIN CHOIRP

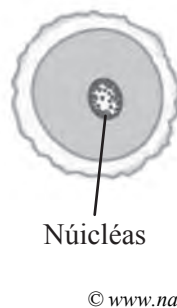
Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 2 (a) Taispeánann na léaráidí thíos cill atáirgthe ó fhireannach agus cill atáirgthe ó bhaineannach.

Cill A

Cill B

- (i) Ainmnigh gach tíopa cille.

Cill A _____

Cill B _____

[2]

- (ii) Cá háit sa chorp a dtáirgtear gach tíopa cille? Roghnaigh do fhreagraí ón liosta thíos.

Útaras, Ubhagán, Péineas, Faighin, Cadairne, Uiríocha

Cill A _____

Cill B _____

[2]

- (iii) Ainmnigh an próiseas a tharlaíonn nuair a cheanglaíonn cill A le cill B.

[1]

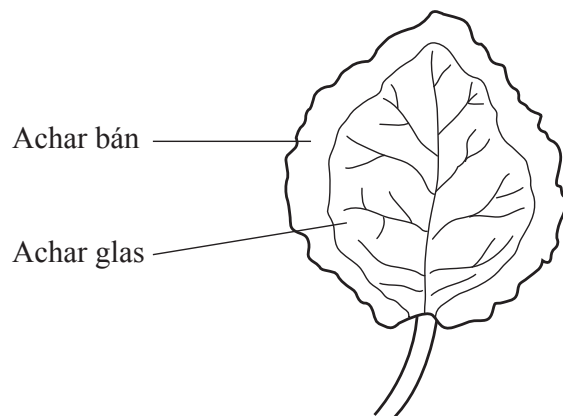

Úsáid an léaráid agus do chuid eolais féin le cur síos ar phróiseas na breithe.

[3]

Caighdeán na cumarsáide scríofa [2]

3 (a) Taispeánann an léaráid duilleog bhreachnaithe.

(i) Ainmnigh an ceimiceán a úsáidtear le tástáil stáirse a dhéanamh.

_____ [1]

(ii) Comhlánaigh an léaráid tríd an áit a mbeifeá ag súil le stáirse a bheith inti a scáthú.

[1]

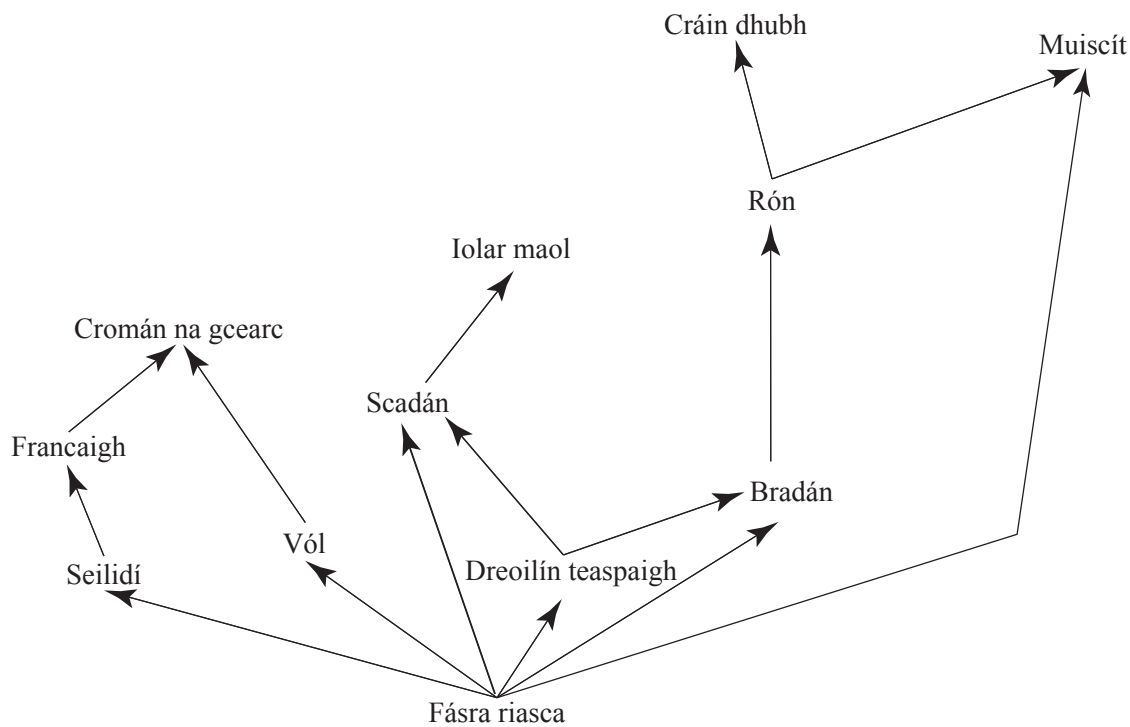
(iii) Mínigh an fáth a mbeifeá ag súil le stáirse a bheith san áit seo.

_____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

(b) Taispeánann an léaráid bia-eangach.

http://www.acklamgrange.org.uk/science/topics/food_web3.jpg

(i) Cad é an fhoinsé fuinnimh don bhia-eangach seo?

[1]

(ii) Cad é an dá leibhéal trófacha ag a bhfuil an scadán á chothú féin?

_____ agus _____ [1]

(iii) An biashlabhra ina bhfuil an t-iolar maol ag feidhmiú mar thomhaltóir treasach, tarraing ón bhia-eangach é.

[2]

Scrúdaitheoir Amháin

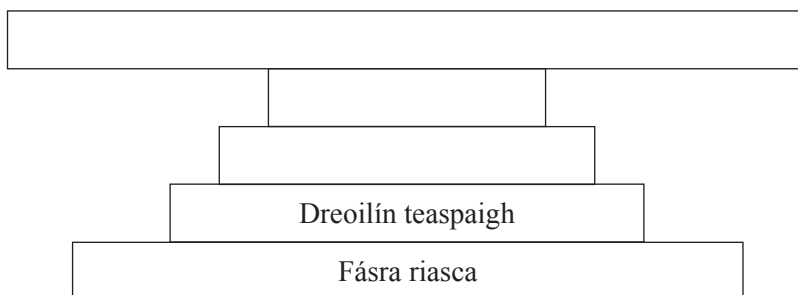
Marcanna Athmharc

- (iv) Abair gur scriosadh na scadáin uilig mar gheall ar ró-iascaireacht. Cén éifeacht, dar leat, a bheadh aige seo ar phobal na mbradán. Mínigh do fhreagra.

Éifeacht _____ [1]

Míniú _____ [1]

Anseo thíos tá pirimid uimhreacha do cheann amháin de na biashlabhraí sa bhia-eangach.

- (v) Comhlánaigh na lipéid ar an phirimid trí ainm ceart na n-orgánach sa bhiashlabhra a scríobh. [2]

- (vi) Ar an eangach, tarraing pirimid bhithmhaise ón phirimid uimhreacha thuas.

Scríobh ainm an orgánaigh taobh le gach leibhéal.

[4]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

4 (a) Tuigtear go dtarlaíonn truailliú mar gheall ar bhreoslaí iontaise a bheith á ndó.

(i) Taispeánann an liosta thíos cineálacha áirithe truaillithe a tharlaíonn mar gheall ar bhreoslaí iontaise. Tarraing líne leis an chineál truaillithe a mheaitseáil leis an iarmhairt cheart.

Cineál truaillithe	Iarmhairt
Dé-ocsaíd charbóin	Báisteach aigéadach
Súiche	Laghdú ar fhótaisintéis i bplandaí
Dé-ocsaíd sulfair	Téamh domhanda

[3]

(ii) Ainmnigh **dhá** fhoinse mhalartacha fuinnimh a d'fhéadfaí a úsáid in áit breoslaí iontaise le laghdú ar thruailliú.

1. _____

2. _____

[2]

(b) Ba mhaith le Mairsile níos mó rudaí a athchúrsáil.

(i) Luaigh an dóigh a mbeadh Mairsile ábalta athchúrsáil a dhéanamh ar

- buidéil ghloine _____
- scamhacháin ghlasraí _____ [2]

(ii) Luaigh **dhá** bhuntáiste don timpeallacht as athchúrsáil.

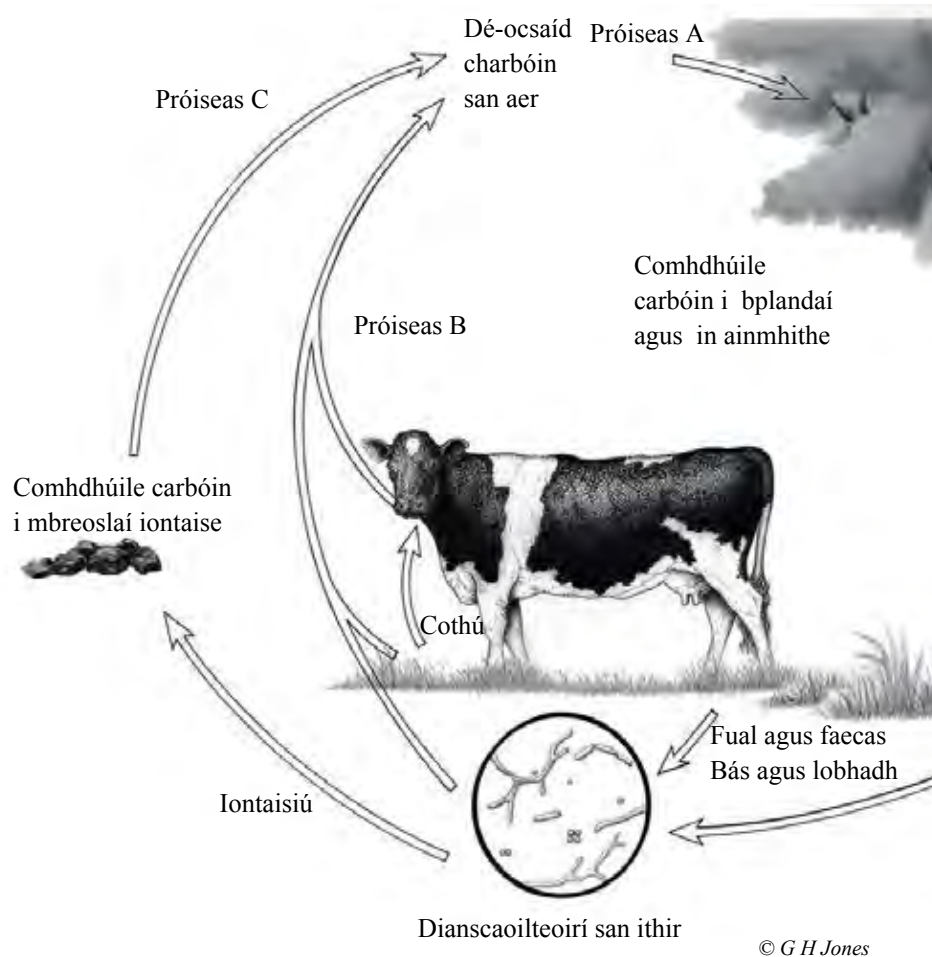
1. _____

2. _____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

(c) Taispeánann an léaráid cuid den timthriall carbóin.

Úsáid an léaráid leis an ainm ceart ar na próisis A, B agus C ón liosta thíos a scríobh.

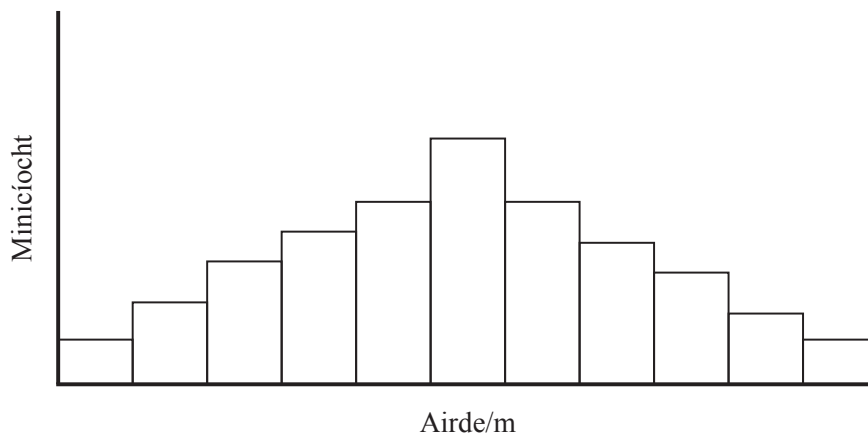
- Dóchán (dó)
- Fótaisintéis
- Riospráid

Próiseas A _____

Próiseas B _____

Próiseas C _____

[3]

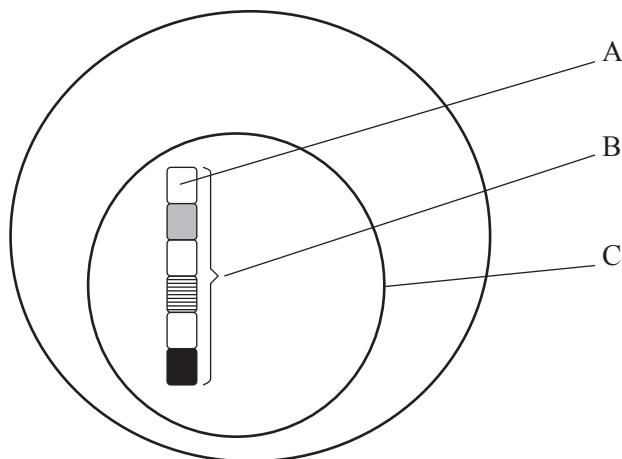

- (i) Luaigh an **dá** chúis a bhfuil an airde ag athrú sa phobal ainmhithe seo
- _____ agus _____ [2]
- (ii) Abair nach bhfuil na hainmhithe is lú sa phobal ábalta a bheith in iomaíocht le haghaidh bia. Cén éifeacht a bheadh aige seo, dar leat, ar mheánairde na bpobal san am atá le teacht?

[1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- (b) Is é atá i gceist le géinte ná faid ghairide de DNA a mbíonn saintréith á rialú acu.
 Tagann líon géinte le chéile mar chrómasóm.
 Is i núicléas cille atá na crómasóim. Taispeánann an léaráid na struchtúir seo i gcill.

Úsáid an fhaisnéis seo agus d'eolas féin leis na struchtúir A, B agus C a ainmniú.

A _____

B _____

C _____

[3]

- (c) Bíonn cilldeighilt á rialú ag géinte áirithe. Má dhéantar damáiste do na géinte seo, is féidir go mbeidh ailse ann dá dheasca.

- (i) Cén cineál ailse a bheas ann nuair a dhéanann solas ultraivialait damáiste do ghéinte?

[1]

- (ii) Luaigh **dhá** dhóigh ar féidir laghdú ar an bhaol go dtiocfaidh an cineál ailse seo ar dhuine.

1. _____

2. _____

[2]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

Seasadh B don ailléil (géin) do spotaí dubha.
Seasadh b don ailléil (géin) do spotaí donna.

Chrosáil póraitheoir madra Dalmátach a bhí heitrisigeach do spotaí dubha le madra Dalmátach a raibh spotaí donna air.

(i) Scríobh na géinitíopaí don chrosáil seo.

Dalmátach heitrisigeach
le spotaí dubha

×

Dalmátach le spotaí donna

[2]

(ii) Úsáid cearnóg Punnett lena thaispeáint cad iad na géinitíopaí a d'fhéadfadh a bheith ag sliocht na crosála seo.

[2]

(iii) Scríobh feinitíopaí an tsleachta agus cóimheas na bhfeinitíopaí.

Feinitíopaí agus

Cóimheas [2]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.